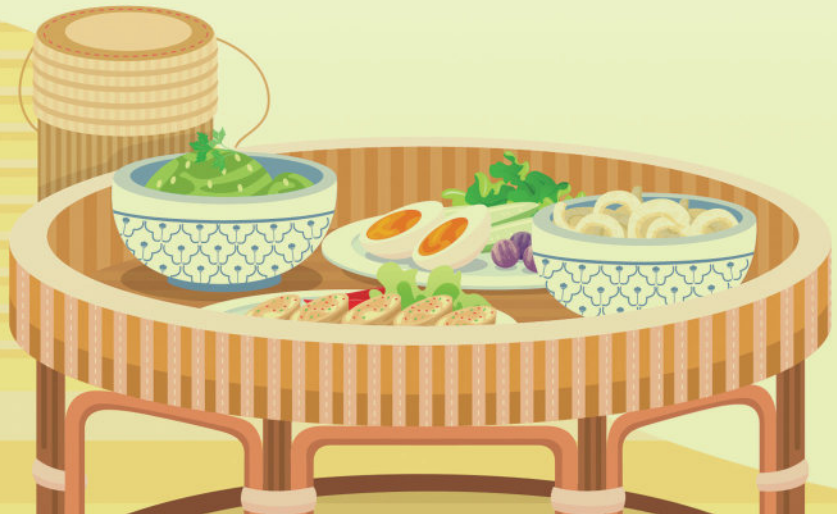

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้
สังคมศึกษา
: แนวคิดและการพัฒนา

พิชาติ แก้วพวง

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา:
แนวคิดและการพัฒนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชาติ แก้วพวง

วิทยาลัยการฝึกหัดครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2567

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

พิชาติ แก้วพวง.

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา: แนวคิดและการพัฒนา.-- กรุงเทพฯ :
วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2567.
132 หน้า.

1. สังคมศึกษา--การศึกษาและการสอน. I. ชื่อเรื่อง.

300.7

ISBN (E-Book) 978-616-608-971-4

พิมพ์ครั้งที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567

จำหน่ายในรูปแบบ: E-Book กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567

ราคา 250 บาท

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. 2558

ห้ามลอกเลียนทุกรูปแบบ นอกจากได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้เขียน

สั่งซื้อได้ที่

ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

<http://www.chulabook.com>

โทร.086-323-3703-4

customer@cubook.chula.ac.th, info@cubook.chula.ac.th

Apps: CU-eBook Store

จัดทำโดย พิชาติ แก้วพวง

วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

เลขที่ 9 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220

โทรศัพท์ 086-415-3827 e-mail: pichartkwpng10@gmail.com

พิสูจน์อักษร อาจารย์บุญเลิศ สุ่มประเสริฐ อาจารย์ymanพัทธ์ สีขาว และอาจารย์ณัฐกานต์ เรือนคำ

ออกแบบปก ณภัทร กิรัตยาภรณ์ ภาณุพงศ์ กรวดสรน้อย และทิพย์ธารา มาแปง

พิมพ์ที่ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [6705-106/E-Book]

โทร. 02-218-3562-3 โทรสาร 02-218-3547

cuprint@hotmail.com

คำนิยม

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญต่อการประกอบวิชาชีพครู จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาที่สร้างสรรค์ นำมาซึ่งสื่อการเรียนรู้ที่รวบรวมองค์ความรู้ แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาด้วยการฝึกอบรม การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การโค้ช การนิเทศการสอน และการสัมมนา อีกทั้งยังมีการนำเสนอตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่สะท้อนถึงความสามารถของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบ การประเมินแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อการประยุกต์ใช้ และความน่าสนใจของหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนได้รวบรวมความรู้ ประสบการณ์ และจากการศึกษาตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อันเป็นประโยชน์และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่ครอบคลุมในทุกมิติ

ขอขอบคุณผู้เขียนที่ให้เกียรติและโอกาสในการเขียนคำนิยมของหนังสือ “สมรรถนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา: แนวคิดและการพัฒนา (Social Studies Learning Management Competency: Concepts and Development)” นับว่าเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษา ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องการพัฒนาตนด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา สะท้อนถึงความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่มีคุณภาพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ญดาภักดิ์ กิจทวี

ประธานสาขาวิชาสังคมศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

คำนำ

หนังสือเรื่อง “สมรรถนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา: แนวคิดและการพัฒนา (Social Studies Learning Management Competency: Concepts and Development)” เป็นสื่อการเรียนรู้ที่รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การฝึกอบรม การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การโค้ช การนิเทศการสอนและการสัมมนา โดยมุ่งหวังให้ผู้อ่านทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญที่สะท้อนถึงความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้สังคมศึกษา อันเป็นสมรรถนะย่อยที่สำคัญประการหนึ่งของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา นอกจากนี้หนังสือเล่มนี้ยังระบุการประเมินแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา โดยศึกษาตัวอย่างจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้บริหารของหน่วยงานหรือผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำมาใช้ในการประเมินแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ครูสังคมศึกษาหรือผู้สอนสังคมศึกษาในระดับต่าง ๆ ได้

คุณค่าและประโยชน์จากหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ผู้เป็นครูคนแรก รวมทั้งครูบาอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ซึ่งเป็นผู้เสริมสร้างพลังปัญญาแก่ผู้เขียน ขอขอบพระคุณอาจารย์บุญเลิศ สุ่มประเสริฐ อาจารย์มนพัทธ์ สีขาว อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร รวมทั้งอาจารย์ณัฐกานต์ เรือนคำ ผู้สอนรายวิชาหลักสูตรและวิทยาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในระดับประถมศึกษา อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาประถมศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่ได้ช่วยอ่านพิสูจน์อักษร ตรวจพิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสมเบื้องต้น ทั้งนี้ หากมีข้อบกพร่องหรือความผิดพลาดประการใดในหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนยินดีน้อมรับไว้ เพื่อนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

พิชาติ แก้วพวง

กุมภาพันธ์ 2567

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้	1
ความนำ	1
ความหมายของสมรรถนะ	1
องค์ประกอบของสมรรถนะ	2
องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้	4
สรุป	8
บทที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา	9
ความนำ	9
ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสังคมศึกษา	9
การออกแบบการเรียนรู้สังคมศึกษา	11
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา	16
การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการเรียนรู้สังคมศึกษา	19
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สังคมศึกษา	21
คุณลักษณะของครูสังคมศึกษา	23
สรุป	24
บทที่ 3 การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา	27
ความนำ	27
การฝึกอบรม	27
การเรียนรู้จากการปฏิบัติ	31
การโค้ช	34
การนิเทศการสอน	37
การสัมมนา	41
แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา	46
สรุป	54

	หน้า
บทที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา	55
ความนำ	55
ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้	55
ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้	57
ประเภทของแผนการจัดการเรียนรู้	59
องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้	60
หลักในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	62
ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี	64
ขั้นตอนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	66
รูปแบบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	68
เกณฑ์ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้	74
ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา	76
สรุป	86
บทที่ 5 การประเมินแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา	87
ความนำ	87
การประเมินแนวทางการพัฒนา	87
มาตรฐานการประเมินทางการศึกษา	88
ตัวอย่างการประเมินแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา	91
สรุป	102
บรรณานุกรม	103
ภาคผนวก	115
ภาคผนวก ก ตัวอย่างแบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา	116
ภาคผนวก ข ตัวอย่างแบบประเมินความพึงพอใจของครูสังคมศึกษาที่มีต่อ การทดลองใช้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สังคมศึกษา	120
ประวัติผู้เขียน	123

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	การสังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้	7
3.1	แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์	48
4.1	แผนการจัดการเรียนรู้แบบตาราง	69
5.1	มาตรฐานการประเมิน วิธีการประเมิน และเครื่องมือประเมินสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา	100
5.2	ตัวแปรที่ศึกษาและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สำหรับศึกษาผลการทดลองใช้ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา	101

สารบัญแผนภาพ

ภาพที่		หน้า
3.1	แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์	53
4.1	รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการแบบ เอส. ทู. ที.	77

บทที่ 1

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

ความนำ

ครูในยุคศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เป็นความสามารถของครูที่แสดงออกถึงการบูรณาการความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะของครูมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ความหมายของสมรรถนะ องค์ประกอบของสมรรถนะ และองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ จะทำให้เกิดความเข้าใจที่ถ่องแท้เกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

ความหมายของสมรรถนะ

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1962: 99) กล่าวว่า สมรรถนะ (Competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายใต้ปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้น สร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ ความสามารถตามกรอบแนวคิดเรื่องขีดความสามารถ

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (2552: 9) กล่าวว่า สมรรถนะ (Competency) หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และความสามารถ (Abilities) ของมนุษย์ที่แสดงผ่านพฤติกรรม (Attributes) ในความเป็นจริงแล้ว ความสามารถของมนุษย์โดยเฉพาะความสามารถซ่อนเร้น (Talent) มีอยู่อย่างมหาศาล เพียงแต่อาจยังไม่ได้ถูกนำมาใช้อย่างจริงจัง ซึ่งอาจจะเกิดจากหลายปัจจัย อาทิ เจตคติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว

ฉันททอง (2552: 256) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นความสามารถของบุคคลที่แสดงออกถึงการบูรณาการความรู้ ทักษะ เจตคติที่ทำให้บุคคลนั้นทำงานให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดคุณค่าสูงสุดคุณลักษณะเหล่านี้จะเป็นตัวผลักดันหรือมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล

(Causal Relationship) ให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์อ้างอิง (Criterion Reference) หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีความโดดเด่น

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2553: 34) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสร้างผลงานได้โดดเด่นในองค์กร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562: 36) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการนำความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในงานหรือในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งแสดงออกทางพฤติกรรม การปฏิบัติที่สามารถวัดและประเมินผลได้ สมรรถนะเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะ และศักยภาพต่าง ๆ ที่ทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน

สรุปได้ว่า สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่แสดงออกถึงการบูรณาการความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะ ซึ่งทำให้บุคคลปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีความโดดเด่น

องค์ประกอบของสมรรถนะ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547: 59) กล่าวว่า องค์ประกอบของสมรรถนะแบ่งออกเป็น 5 ส่วน โดยพิจารณาตามแนวคิดของแมคเคลแลนด์ ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) คือ ความรู้เฉพาะในเรื่องที่ต้องรู้เป็นสาระสำคัญสำหรับวิชาชีพ เช่น ความรู้ด้านเครื่องยนต์ เป็นต้น
2. ทักษะ (Skills) คือ สิ่งที่ต้องการให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะทางคอมพิวเตอร์ ทักษะทางการถ่ายทอดความรู้ เป็นต้น ทักษะที่เกิดขึ้นนั้นมาจากพื้นฐานทางความรู้ และสามารถปฏิบัติได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self-Concept) คือ เจตคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนหรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตนเองเป็น เช่น ความมั่นใจในตนเอง เป็นต้น

4. บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลนั้น เช่น คนที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจได้หรือมีลักษณะเป็นผู้นำ เป็นต้น

5. แรงจูงใจ/เจตคติ (Motives/Attitude) เป็นแรงจูงใจหรือแรงขับภายใน ซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือมุ่งสู่ความสำเร็จ เป็นต้น

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (2552: ออนไลน์) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของสมรรถนะ มี 3 ส่วน ดังนี้

1. ลักษณะของบุคคล (Personal Characteristics) หมายถึง ลักษณะนิสัย เจตคติ และแรงจูงใจ ซึ่งลักษณะดังกล่าวจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลคนนั้น

2. พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง การแสดงออกของบุคคลทั้งแง่บวกและแง่ลบ โดยเฉพาะในส่วนขององค์กรต้องการให้บุคลากรแสดงออกในแง่บวกและสร้างสรรค์

3. ผลการปฏิบัติงาน (Performance) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำ ถ้าพิจารณาในแง่มุมของการจัดการบุคลากรจะพบว่าผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน เช่น การบริการที่ยอดเยี่ยม เป็นต้น

ทรงนคร การนา และ สุราษฎร์ พรหมจันทร์ (2558: 1) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของสมรรถนะประกอบด้วยความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes)

ธีรภัทร วงษ์สว่าง (2563: 1) กล่าวว่า องค์ประกอบของสมรรถนะ 4 ประการ ได้แก่

1. ความรู้ (Knowledge)
2. ทักษะ (Skills)
3. ความสามารถ (Ability)
4. คุณลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน (Other Characteristics)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562: 45) ได้ระบุว่า สมรรถนะเป็นสิ่งที่ประกอบขึ้นมาจากความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ดังนั้น การมีเพียงความรู้และทักษะนั้นยังไม่ถือเป็นสมรรถนะ จนกว่าจะสามารถนำความรู้และทักษะนั้นมาประยุกต์ใช้กับงาน ทำงานให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีอย่างชัดเจน ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานสูงกว่ามาตรฐาน จึงจะถือเป็นสมรรถนะ

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่าองค์ประกอบสำคัญของสมรรถนะมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ทักษะ (Skills) และ 3) คุณลักษณะ (Attributes)

องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้

คณะกรรมการของหน่วยงานทางการศึกษาและนักวิชาการได้ระบุองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 2-15) ได้ระบุไว้ว่าสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ หมายถึงความสามารถ ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี และการวัดประเมินผล การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

ชะรอยวรรณ ประเสริฐผล และคณะ (2556: 48) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูซึ่งประกอบด้วย 7 สมรรถนะย่อย ได้แก่ 1) ความรู้และทักษะในการใช้หลักสูตรเพื่อการจัดการเรียนรู้ 2) ความรู้และทักษะในการออกแบบการเรียนรู้ 3) ความรู้และทักษะในการจัดกระบวนการเรียนรู้ 4) ความรู้และทักษะในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ 5) ความรู้และทักษะในการวัดและประเมินผล 6) ความรู้และทักษะในการวิจัยทางการศึกษา และ 7) คุณลักษณะของครูใหม่

สุดหทัย รุจิรัตน์ (2558: 20-21) ได้กล่าวถึงสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ หมายถึง ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข 2) ทักษะ หมายถึง ครูผู้สอนมีความสามารถเกี่ยวกับการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข 3) คุณลักษณะ หมายถึง พฤติกรรมที่เป็นลักษณะเฉพาะของครูที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขให้บรรลุผลสำเร็จ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การเป็นผู้นำการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และการมีความรักและเมตตาต่อศิษย์